

I POLITIKEN's Kronik for Søndag fremsætter Viggo Cavling et Forslag gaende ud paa, at det kongelige Teater lader sine bedste ældre og nyere Forestillinger optage paa Film og forevise for en rimelig Penge i S t e r e k a s s e n - et Forslag, der paa Lægmanden kan virke saare bestikkende men som afgjort faar det til at krible i Fagmandens Fingre.

Viggo Cavling er utilfreds med Talefilmen i Almindelighed og definerer klart den virkelige Talefilm som " F i l m , d e r e r s t a t t e r T e a t r e t ". Han siger, at han ved Talefilmens Fremkomst i sin Tid haabede, "at Verdens ypperste T e a t e r kunst nu vilde komme til os", men hverken "Teatre Francais eller Burg-Theater eller Scenekunstens andre store Hjemsteder er rykket os en Centimeter nærmere". Efter dette ser det ud til, at det Viggo Cavling ønsker at se som Talefilms er affotograferet Teater. Film og Teater er imidlertid to forskellige Kunstarter. Film kan aldrig erstatte Teater og Teater aldrig erstatte Film, saa lidt som en Roman hverken kan erstatte Film eller Teater. I Stumfilmens Barndom fotograferede man Teater, indtil Filmen især efter "Opdagelsen" af Nørbilledebyrd sine egne Baner. I Talefilmens første Aar gjorde man den samme Fejl. Man begyndte med at optage Teaterstykker, spillét paa Teatermanér, i Teaterdekorationer, men det varede kun ganske kort, før man indsaa, at hvis Talefilmen skulde bestaa, maatte den leve sit eget Liv og ikke blive Reproduktion af Teater.

Nu vil jeg tro, at Uklarheden i ovennævnte Definition skyldes en Tilfældighed og at Viggo Cavling i Virkeligheden deler min Overbevisning, thi han nævner som Eksempel paa en virkelig Talefilm Edna Ferbers "Dinner at eight", som han har set i London. Jeg har selv ikke set den, men naar Viggo Cavling skriver, at Teaterstykket er i tre eller fem Akter og Filmen formentlig i 50 Akter, saa tyder dette netop paa, at man har viklet Stykkets Ide, dets Raamstof, ud af Skuespillets Form og omformet det til Film. Viggo Cavling tilføjer, at Hovedsvægten i denne Film som i det gode Skuespil er lagt ikke paa ydre Ramme og store Oprin, men paa personer, Tale, dramatisk Handling, god Skuespilkunst og Replikvirkninger, og at Scenerne kun skifter, naar Handlingen absolut kræver det - Personernes Tale, den psykologiske Handling er Hovedsagen..."det var simpelthen en Oplevelse." I Henhold hertil skulde den virkelige Talefilm kunne defineres som "en Film, der formaar at fængsle alene ved sit psykologiske Indhold, sin Handling og sin Replik uden Hjælp af overdrevne Lydvirkninger, Musikledsagelse og indlagte Sangnumre" - en Definition jeg fuldt ud kan tiltræde, og udfra hvilken ogsaa jeg vilde finde det ønskeligt at filmatisere de af Viggo Cavling foreslaaede Skuespil, især Henri Nathansens "Indenfor Murene", Kaj Munks "Ordet", Henrik Ibsens "Vildanden" og "Et Dukkehjem". Dog forudsat de (under absolut Hensyntagen til Digterens Intentioner) befries for alt Kulisse- og Traditionsstøv og flyttes fra Teatret ud i Livet.

Viggo Cavling undersøger derefter Mulighederne for Fremstillingen af danske psykologiske Films og mener, at det kongelige Teater sidder inde med alle Betingelser for at løse denne Opgave og snarest muligt bør paabegynde Optagelsen af dets bedste moderne og ældre Forestillinger som Talefilms.

Mon?

Jeg tror et saadant "kongeligt Filmsselskab" ret hurtigt vil løbe paa Grund. Det man nødvendigvis blive inficeret af den særlige initiativvlammende, intrigemættede, bureaukratiske Mikrobe, hvormed Luften ved alle Statsscener nu en Gang altid er forgiftet. Naar hertil kommer, at en psykologisk Film, selvom der ikke er ydre Ramme eller store Oprin, slet ikke er billig, fordi den kræver en omhyggelig Udførelse, mange Forsøg og Omspil, kan det paa Forhaand og med Sikkerhed siges, at de Films, der fremsættes under saadanne Forhold, vil blive langt dyrere end i fri, privat Produktion, hvor der allerede maa være en koncentreret Agtpaaagivenhed til Stede, hvis hver af de kostbare Arbejdstimer i Atelier'et skal rationelt udnyttede og ingen Penge unyttigt gives ud. Hver enkelt "kongelig" Film vil blive en ny "Størekasse" for Staten.

I det "kongelige Filmsselskab's" Films bør Forfatterne tilrettelægge deres Stykker for Filmen, og Teatrets Instruktører skal i Samarbejde med Filminstruktører forestaa Opagelserne. Disse skal finde Sted paa "Størekassen's" Scene, der i den Anledning skal indrettes til Konfilmatelier.

Forfatteren, der har levedegjort sine Tanker i Ord, vil i de fleste Tilfælde mangle Sansen for at udtrykke sig visuelt. Om vanskeligheden ved at forme et Skuespil til Talefilm vil man faa et Begreb, naar man hører, at hvis et Helafteensskuespil indeholder ca. 25,000 Ord, saa tæller Talefilmen, bygget over Skuespillet, formentlig højst 6-8,000 Ord. Nej - Forfatteren vil som Regel ikke selv være i Stand til at tilrettelægge sit stykke for Film, men er baade han og Filmens Instruktør særlige Kunstnere, vil et Samarbejde mellem dem have al Udsigt til at blive frugtbringende. Skal derimod en Teaterinstruktør, hæmmet af sine gennem mange Aars Arbejde ved Teatret tilvante Forestillinger om Teknik og Tempo, være tilstede som en Slags Opmand, vil Samarbejdet ende i Ufrugtbarhed, thi Teaterinstruktøren, der føler sig hjemme i sit eget Medier, kan ikke overvinde sig til at slippe dette og stille sig paa Filmens Grund. Han savner Følelsen for Filmens indre usynlige Struktur

(den, der kun kan føles og ikke forklares og altsaa heller ikke læres), saavel som for Scenornes rytmiske Vekslen, der sammenflettet med Handlingens dramatiske Kurve betinger Filmens indre Liv.

Hvad Skuespillerne angaar, mener Viggo Cavling, at alle Tentrrets fæste Skuespillere (maaske suppleret med enkelte Kapaciteter fra Privatteatrene) bør medvirke, og han forudsætter Tilstedeværelsen af god Vilje hos Kunstnerne, men tror han virkelig at det kongelige Teaters Kunstnere foruden den anstrengende Aftentjeneste og Teaterprøver vil gaa ind paa at deltage i Filmsoptagelser? Og vilde det være rimeligt at forlange det af dem? Bestemt ikke, saa meget mindre som det ikke er de Optædende's Gager, der udgør den tunge Ende paa et Filmbudget. Nu, Skuespillerne, for hvem det Talent Vorherre har givet dem er deres eneste Kilde til Indtægt, skal ikke medvirke af god Vilje - de skal have deres Betaling for den Tid de er til Disposition, thi ingen ved bedre end Skuespillerne, at Filmsarbejde kræver en endnu større Ansættelse og Koncentration end Teaterprøver, for i Filmsatelier'et repræsenterer hver Dags Arbejde det endelige Resultat.

Naar Filmen er færdig (skriver Viggo Cavling), skal den til rimelige Priser forevises i "Størekassen", der for Storkøbenhavns Vedkommende faar Monopol paa disse Forestillinger. Rent bortset fra, at det vilde være Synd og Skam, om Holger Jacobsens vidunderlige Teater ikke skulde vedblive at være Teater, maa jeg som Filmmand protestere mod denne Monopolidè, der er udemokratisk. Films hører hjemme i Biografteatrene, og der vil Folk se dem. Den psykologiske Film skal netop ikke reserveres et lille smokingslødt, blaaset Elitepublikum i "Størekassen" - den skal ud paa Broerne. Filmens trofasteste Kunde - Manden uden Flip og i Morgensko (han, som aldrig vil falde paa at gaa i "Størekassen") skal ved Udfoldelsen af den mest paagaende Markedsreklame lokkes ind at se den. Paa det Punkt er jeg enig med den moderne nidkære Præst, der bryder sig Pokker om, hvordan han faar lokket Folk i Kirke, bare han faar dem der ind. Thi ogsaa blandt Filmens Troende er der større Glæde over den ene fattige, der omvender sig end over de ti Rige, der som Viggo Cavling ikke har Omvendelse behov.

Ud fra ovenstaaende Betragtninger tror jeg ikke paa et "kongeligt Filmselskab", ^F Jeg mener, at et forretningsmæssigt sundt Foretagende til Optagelse af psykologiske Films i hvert Fald maa være af privat Art og uafhængigt. Men vil et saadant Foretagende have Udsigt til at kunne klare sig og helst give Overskud, naar man tager Publikums afvisende Holdning overfor den Art Films i Betænkning? Dersom man havde Sikkerhed for at Filmstekniken blev staaende, hvor den nu staar dvs. befandt sig i et fast Leje, vilde man ved Tilfældelse af de allerbedste Kræfter kunne fremstille en saa god Film, at den vilde kunne tages op aar efter aar og saaledes efterhaanden dække sine Udgifter ind. Men Kapitalisten, der har været Vidne til Stumfilmens kranke Skæbne, da Tonfilmen blev gennemtvunget ved et Magtbud, ved, at der hvad Dag som helst kan dukke nye "Ovrraskelser" op. En Dag vokser Filmens Billedflade til det tredobbelte, en anden Dag indføres den stereoskopiske Film, en tredje Dag kommer Farvefilmen - foruden andre tekniske Forbedringer. Hver Gang maa Filmfabrikanten nyt Materiel og Biografteatret nye Maskiner, og den Film, der igaar var et Aktiv, er i Dag verdiløs. Filmfabrikanten kan derfor ikke som f. Eks. Forlæggeren eller Kunsthandleren producere paa langsiget. Han maa have sine udlagte Penge hjem straks i første Omgang, helst med Fortjeneste - hvad der er svært, naar det drejer sig om en psykologisk Film og et saa lille Land som Danmark, thi man maa ikke gøre sig store Illusioner med Hensyn til det svenske og norske Marked.

De Bebrejdelser Viggo Cavling retter mod Direktør Bauder synes jeg er uberegtigede. Hr. Bauder er Forretningsmand, der ser sin Fordel ved at fremstille folkelige Films, der har deres store Mission, forsaavidt som de bringer Hundrettusinder af Mennesker nogle Timers Glæmsel for deres Sorger. Hr. Bauder erkender saebnt, at han laver Films for at tjene Penge - naar han da ikke destomindre for hver Gang han finansierer to folkelige Films giver Penge til en "agtverdig" Film (for at bruge Viggo Cavlings Udtryk), saa kan man ikke med Billighed forlange mere. Maaske havde man til de "agtverdige" Films kunnet finde Emner, der i nogen højere Grad havde Bud til den bevægede Tid vi lever i end "Præsten fra Vejlbj" og "Kirke og Orgel". Der jo alvorlige Spørgsmaal nok oppe i Tiden. Saaledes ligger i Øjeblikket den Idè lige for at optage en sønderjysk kavalkade spendende over Tidsrummet fra 1848-49 over 1864, verdenskrigen og Genforeningen til vore Dages Grænsevagt. Til en saadan Film, der ikke skal være en psykologisk Film men en folkelig, alvorlig, national Film maatte vel kunne opnaas privat Støtte og Hjælp fra Staten under forskellig Form. Og der er vel ikke Tvivl om, at det danske Folk vilde møde fuldtaligt op til en saadan Film?

Carl Th. Dreyer.

7 med mindre det gaaar Stats- eller privat Høtte.

T købe